

การดำเนินการกับทรัพย์สินในคดีอาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณียานพาหนะที่เป็นของกลาง

นายเจนวิทย์ นवलแสง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4844-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEASURE OF ENFORCEMENT ON PROPERTY IN NARCOTIC OFFENCE : A STUDY OF SEIZED
VEHICLE

Mr. Janewit Naunsang

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2003
ISBN 974-17-4844-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การดำเนินการกับทรัพย์สินในคดีอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี
ยานพาหนะที่เป็นของกลาง
โดย นายเจนวิทย์ นवलแสง
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

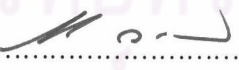
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ กิตติ ลิ้มชัยกิจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก สุรเชษฐ ชีรวินิจ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ อรรถพร ลิขิตจิตตะ)

นายเจนวิทย์ นवलแสง : การดำเนินการกับทรัพย์สินในคดียาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี ยานพาหนะที่เป็นของกลาง. (MEASURE OF ENFORCEMENT ON PROPERTY IN NARCOTIC OFFENCE : A STUDY OF SEIZED VEHICLE)

อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส, 209 หน้า. ISBN 974-17-4844-2.

ปัจจุบันการดำเนินการกับยานพาหนะของกลางในคดียาเสพติดนั้นยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ เนื่องจากกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องยังขาดความชัดเจน อีกทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายก็ยังไม่มีความชัดเจนที่แน่นอน ส่งผลให้ยานพาหนะของกลางในคดียาเสพติดต้องถูกจอดทิ้งไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดเสียก่อน ในที่สุดแล้วยานพาหนะเหล่านั้นก็จะสูญหายหรือเสื่อมสภาพไปก่อนถึงเวลาอันควร เนื่องจากการจัดเก็บและดูแลรักษายานพาหนะของกลางในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะขาดเงินงบประมาณ สถานที่จัดเก็บรวมทั้งบุคลากรที่มีความชำนาญ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของมาตรการลงโทษริบทรัพย์สินและการยึดทรัพย์สินของกลาง รวมทั้งศึกษาถึงแนวคิดของกฎหมายที่เปิดโอกาสให้สามารถดำเนินการนำทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดมาออกขายทอดตลาด หรือใช้ประโยชน์แก่ทางราชการได้ก่อนที่คดีจะถึงที่สุด ซึ่งหากกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติสามารถเปิดช่องให้สามารถกระทำได้แล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างยิ่งอีกทั้งจะเป็นการลดภาระของทางราชการในการจัดเก็บและดูแลรักษายานพาหนะของกลางอีกด้วย

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....
ปีการศึกษา.....2546.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4386065434 : MAJOR LAWS

KEY WORD: ASSET FORFEITURE / PROPERTY IN NARCOTIC OFFENCE / SEIZED VEHICLE

JANEWIT NAUNSANG: MEASURE OF ENFORCEMENT ON PROPERTY IN NARCOTIC
OFFENCE : A STUDY OF SEIZED VEHICLE.

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VIRAPONG BOONYOBHAS,

209 pp. ISBN 974-17-4844-2.

At present, the measure of enforcement on seized vehicle still has practical problems, due to the related laws and regulations are not clear. In addition, the cooperation between organizations which enforcing the laws does not have the certain principals. This has effect in leaving seized vehicle in narcotic offence until there is the final order or court decision. Finally, the lack of budget, restoring places and specialised officers has caused unefficient maintenance which leads to the lost and deteriorated of seized vehicle.

The thesis has focus on study of concept about the aim of seizure articles measure. Also, the study of the concept of law which providing chance to sell the seized articles or to use them for government benefit before the case reaches its final decision. Moreover, if laws and regulation provide chance of doing so, this would be beneficial for Suppression of Narcotic Funds which would reduce the burden of government on restoring and maintaining the seized vehicle.

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department.....Laws..... Student's signature.....
Academic year.....2003.....Advisor's signature.....

Janevit Naung
V. Boonyobhas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้เขียนได้รับความเมตตากรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำตลอดจนแนวคิดอันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนั้นผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งท่านอาจารย์ กิตติ ถิมชัยกิจ ท่านอาจารย์ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก สุรเชษฐ ชีรวินิจ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้แง่คิดรวมทั้งชี้แนะหลักเกณฑ์ที่สำคัญตลอดจนแนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจสอบทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้เขียนยังขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของหนังสือหรือเอกสารต่างๆ รวมทั้งกำลังใจที่มีให้ผู้เขียนเสมอมา

ผู้เขียนขอขอบคุณสำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือจากพี่สาวของผู้เขียนเองและบรรดาญาติสนิททั้งหลาย รวมทั้งบรรดาพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ชาวศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจและการฟอกเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอระลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ที่ได้ให้กำลังใจในการดำเนินชีวิตและการศึกษาแก่ลูกเสมอมา อีกทั้งผู้เขียนขอระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมบ่มนิสัยและได้ให้วิชาความรู้

ทั้งนี้หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังพอมีส่วนดี ที่สามารถนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ได้ไม่มากนักน้อย ผู้เขียนขอยกส่วนดีนั้นเพื่อเป็นกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดามารดาอันเป็นที่รักยิ่งรวมทั้งแต่ครูบาอาจารย์ของผู้เขียน หากแม้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนก็ขอน้อมรับข้อผิดพลาดดังกล่าวไว้แต่เพียงผู้เดียว และกราบขอภัยในความผิดพลาดมา ณ ที่นี้

เจนวิทย์ นवलแสง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8

บทที่ 2 มาตรการริบทรัพย์สิน

2.1 กฎหมายอาญากับโทษริบทรัพย์สิน.....	10
2.2 การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา.....	21
2.2.1 ความหมายของการริบทรัพย์สิน.....	21
2.2.2 วัตถุประสงค์ของการริบทรัพย์สิน.....	22
2.2.3 กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	23
2.2.4 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ริบ.....	28
2.3 มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม พ.ศ. 2534.....	28
2.3.1 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	31
2.3.1.1 ความหมายของการริบทรัพย์สิน.....	31
2.3.1.2 วัตถุประสงค์ของการริบทรัพย์สิน.....	32
2.3.1.3 กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	33
2.3.2 ทรัพย์สินของกลาง ในคดีอาชญากรรม.....	37
2.3.2.1 ความหมายของการริบทรัพย์สิน.....	37

สารบัญ (ต่อ)

2.3.2.2	วัตถุประสงค์ของการริบทรัพย์สิน.....	38
2.3.2.3	กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	49
2.4	มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	44
2.4.1	ความหมายของการริบทรัพย์สิน.....	48
2.4.2	วัตถุประสงค์ของการริบทรัพย์สิน.....	50
2.4.3	กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	51
2.4.4	การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ริบ	52
บทที่ 3 การยึดและการดำเนินการกับทรัพย์สินของกลาง		
3.1	แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน.....	60
3.1.1	การรับรองสิทธิในทรัพย์สินของเอกชน.....	60
3.1.2	ข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน.....	63
3.2	การยึดทรัพย์สินของกลางในคดีอาญา.....	66
3.2.1	ความหมายของของกลาง.....	66
3.2.2	วัตถุประสงค์ของการยึดทรัพย์สินในคดีอาญา.....	68
3.2.3	ลักษณะของทรัพย์สินที่อาจถูกดำเนินการยึด.....	70
3.2.4	ผู้มีอำนาจดำเนินการยึดทรัพย์สิน.....	72
3.2.5	ผลของการยึดทรัพย์สิน.....	73
3.2.6	การเก็บรักษาของกลาง.....	74
3.2.7	การขอคืนและการคืนของกลาง.....	81
3.3	การยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534.....	84
3.3.1	การยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	85
1.	วัตถุประสงค์ของการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน.....	85
2.	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน.....	86
3.	ลักษณะและกระบวนการยึดหรืออายัด.....	87
4.	การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกดำเนินการยึดหรืออายัด.....	89

สารบัญ (ต่อ)

3.3.2 การยึดทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติด.....	93
1. วัตถุประสงค์ของการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน.....	94
2. ผู้มีอำนาจยึดทรัพย์สินตาม มาตรา 30.....	94
3. ลักษณะและกระบวนการยึดหรืออายัด.....	94
4. การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกดำเนินการยึดหรืออายัด.....	96
3.4 การยึดและการเก็บรักษาทรัพย์สินของกลางตามกฎหมายพิเศษ.....	97
3.4.1 การยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542	98
3.4.2. การยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469.....	110
3.4.3 การยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484	124
3.5 แนวทางในการเก็บรักษาและดำเนินการกับทรัพย์สิน ที่ถูกยึดหรืออายัดของต่างประเทศ.....	134
3.5.1 แนวทางของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	134
3.5.2 แนวทางของประเทศออสเตรเลีย.....	137
3.6 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการกับยานพาหนะของกลางในคดียาเสพติด.....	138
บทที่ 4 แนวทางในการดำเนินการกับยานพาหนะของกลางในคดียาเสพติด	
4.1 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดแนวทาง เพื่อดำเนินการกับยานพาหนะของกลาง.....	143
4.2 อุปสรรคในการดำเนินการกับยานพาหนะของกลาง.....	144
4.2.1 ปัญหาการดำเนินการกับของกลางระหว่างดำเนินคดี	144
4.2.2 ปัญหาอำนาจหน้าที่ในการเก็บรักษาของกลางในคดียาเสพติด.....	145
4.2.3 ปัญหายานพาหนะของกลางอยู่ในสัญญาเช่าซื้อ.....	146
4.2.4 ปัญหาเรื่องกฎหมายหรือแนวทางยังขาดความชัดเจน.....	148
4.3 แนวทางในการดำเนินการกับของกลางตามกฎหมายพิเศษ.....	149
4.4 แนวทางการดำเนินการของต่างประเทศ.....	158
4.5 แนวทางการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ส.....	162
4.5.1 การกำหนดแนวทางโดยออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติ.....	164

สารบัญ (ต่อ)

1. การทำข้อตกลงเกี่ยวกับการเก็บรักษาของกลางในคดียาเสพติด.....	164
2. การกำหนดให้ยานพาหนะของกลางเป็นทรัพย์สินที่ต้องดำเนินการเป็นพิเศษ.....	166
3. การออกกฎหมายหรือระเบียบที่เปิดช่องให้ดำเนินการได้.....	167
4. การบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด.....	170
4.5.2 การดำเนินการกับยานพาหนะของกลางระหว่างที่มีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์.....	173
4.5.3 การชดใช้ราคาหรือค่าเสียหายจากการดำเนินการ.....	176
4.5.4 อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าพนักงาน.....	177
4.6 ผลกระทบจากการดำเนินการกับยานพาหนะของกลาง.....	179
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป.....	184
5.2 เสนอแนะ.....	200
รายการอ้างอิง.....	205
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	209

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย